

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Manuale Parochorum, Sive Institutiones & Praxes Tum Vitæ, tum Officii Pastoralis

Musart, Charles

Monachii, 1654

Impedimenta dirimentia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41616

NVM: IV.

*De impedimentis Consanguinitatis, Affi-
nitatis, & Cognationis Spiritualis; qua tria
Impedimenta saepe, & facile oc-
currunt.*

Consanguinitas est vinculum per-
sonarum, ab eodem propinquo
stipite descendendum, vel ascenden-
tium, carnali propagatione contra-
ctum. Distinguitur per lineas, & gra-
dus: Lineæ sunt personæ tam ascen-
dentes, quàm descendentes, vel rectè,
vel transuersè: Gradus dicitur Men-
sura personarum, quâ cognoscitur,
quàm sint propinqui, vel distantes in
lineâ. Linea alia est recta ascenden-
tium, aut descendendum ab vno, ita
vt vna persona mediatè, vel immedia-
tè sit gignens, alia genita: Ascenden-
tium est respectu Filii, Pater, Auus,
Proauus, Abauus: Descendentium
verò à Patre, Filius, Nepos, Pronepos,
Abnepos, Alia linea dicitur Colla-
teralis,

teralis, cum personæ ab vno quidem stipite communi immediatè, vel mediatè procedunt, non verò ex se invicem; vt fratres, horum filii. Stipes est persona illa, vnde illi, de quorum consanguinitate tractatur, originem ducunt. Porro ad discernendum gradus, tres regulæ assignantur.

Prima est: In lineâ rectâ tot sunt gradus, quot sunt personæ, dempto stipite communi; sic pater & Filius, sunt in primo gradu, quia dempto patre remanet vnus, filius scilicet: Pater verò, & nepos in secundo; quia sunt hîc personæ tres, Pater, filius, & Nepos: deme patrem, remanent duo.

Secunda regula est: Personæ verò in transuersâ lineâ æquali existentes, tantum distant inter se, quantum distant à communi stipite proximo: ita duo fratres distant in primo gradu inter se; quia singuli vno tantum distant à Parente. Filii autem duorum fratrum in secundo; quia ita distant

distant à communi stipite proximo, qui est Auus. Tertia regula: Si autem personæ distent in lineâ transuersâ, inæqualiter à communi stipite; habenda est ratio gradûs magis remoti: sic Patruus & filius ex fratre, distant inæqualiter ab Auo, in quo vniuntur; ideo licet Patruus distet à communi stipite in primo gradu, tanquam filius; quia tamen filius ex fratre, ab eodem stipite distat in secundo gradu, quippe illius nepos, censentur distare inter se in secundo gradu. Aliter quidem numerat Ius Ciuile; sed cum causa Matrimonialis propriè pertineat ad Tribunal Ecclesiasticum, gradus numerandi sunt iuxta eius dispositionem. Porrò iure Ecclesiastico Consanguinitas intra quartum gradum, inclusiuè tam lineæ rectæ, quàm transuersalis, reddit Matrimonium inter consanguineos inualidum. Nota, cum petitur dispensatio, iuxta stylum

Roma-

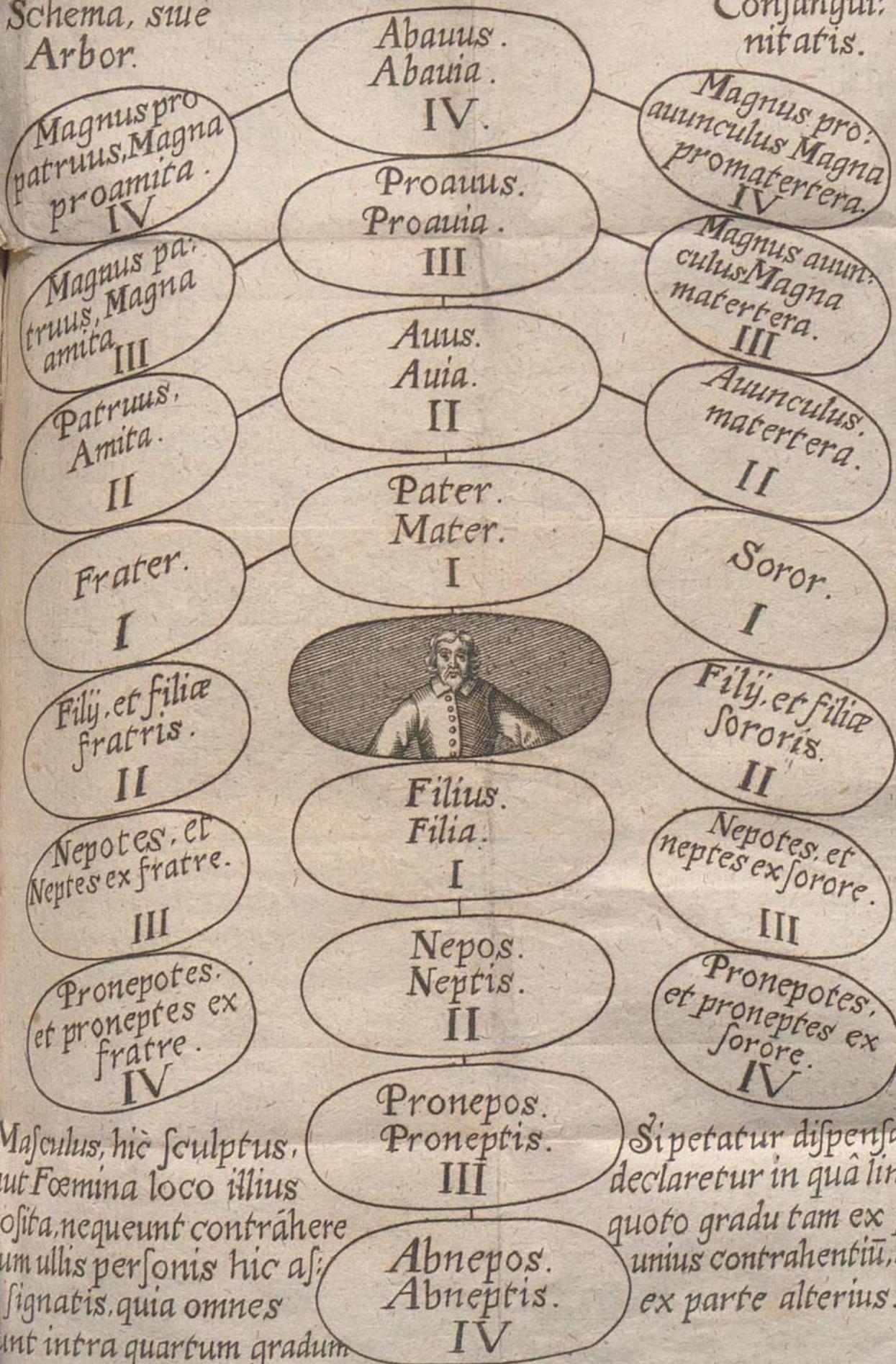
Romanum explicari debent lineæ, & gradus, & quidem cùm in lineâ transversâ inæquales sunt gradus, etsi remotioris ratio potior habeatur; tamen etiam declarari debet iste, qui est propinquior stipiti communi; quia istud facit ad faciliorem vel difficiliorem dispensationem.

SCHEMA

Schema, siue
Arbor.

Consanguini-
tatis.

Masculus, hic sculptus,
aut Foemina loco illius
posita, nequeunt contrahere
cum ullis personis hic as-
signatis, quia omnes
sunt intra quartum gradum
Consanguinitatis.

Si petatur dispensatio,
declaretur in qua linea, et
quoto gradu tam ex parte
unius contrahentiũ, quam
ex parte alterius.

Conjunctio
militaris

Schola sine
Arbor

Magnus
Magna
IV

Magna
Magna
IV

Magna
Magna
IV

Magna
Magna
III

Magna
Magna
III

Magna
Magna
III

Magna
Magna
II

Magna
Magna
II

Magna
Magna
II

Magna
Magna
I

Magna
Magna
I

Magna
Magna
I

Magna
Magna
II

Magna
Magna

Magna
Magna
II

Magna
Magna
III

Magna
Magna
I

Magna
Magna
III

Magna
Magna
IV

Magna
Magna
II

Magna
Magna
IV

Magna
Magna
III

Magna
Magna
IV

Magna
Magna
ex parte
Magna
Magna
ex parte

Magna
Magna
ex parte
Magna
Magna
ex parte

pro
citat
telat
tur
to
qui
finit
gra
roer
ear
fact
car
Aff
qui
mar
gen
Mar
qua
fuer
mor
vqv
fue
Con

Iam verò Affinitas est propinquitas
proueniens ex carnali copulâ siue li-
citâ, siue illicitâ, omni carens paren-
telâ. Eius lineæ, & gradus numeran-
tur, sicut consanguinitatis: nam quo-
to gradu quis consanguineus est viri,
qui cognouit aliquam; eodem fit Af-
finis foeminæ ab eo cognitæ: & quoto
gradu quis est consanguineus huic
foeminæ; fit in eodem affinis viro, qui
eam cognouit. Ex quo enim duo illi
facti sunt per copulam carnalem, vna
caro; consanguinei vnius reputantur
Affines alterius. Ad hoc autem re-
quiritur, vt copula fuerit consum-
mata, ex quâ scilicet sequi potuerit
generatio. Porro Affinitas reddit
Matrimonium inualidum vsque ad
quartum gradum inclusiuè, si copula
fuerit licita, siue ex legitimo Matri-
monio. Si verò illicita fuerit, tantùm
vsque ad secundum inclusiuè: Schema
siue Arbor Affinitatis eadem erit, quæ
Consanguinitatis, si loco Pater & Ma-
ter

ter

ter in trunco arboris substituatur vir & mulier, quæ inter se habuerunt copulam; siquidem omnes Consanguinei viri, sunt Affines mulieris, & e contra Consanguinei mulieris, sunt Affines viri, in pari gradu. Attende, incurri ipso facto excommunicationem ab iis, qui scientes audent contrahere in gradibus consanguinitatis, vel affinitatis prohibitis. Caue autem, ne putes, Consanguineos Mariti fieri affines Consanguineis Fæminæ, vel e contra; nam affinitas non parit affinitatem, in quo aliqui subinde errant. Hinc duo fratres possunt ducere duas sorores genitas ex aliis parentibus, quam ipsorum propriis: imò Caius habens filium Sempronium, si ducat Caiam, quæ habet filiam Semproniam ex alio; filius Caii poterit ducere filiam Caiæ, si nihil aliud obstet; certè non obstat affinitas, quæ in illis nulla est.

Ulteriùs Cognatio Spiritualis oritur ex Sacramento Baptismi, vel Confirmatione.

firmationis; sed tantum inter Baptizantem & Baptizatum, eiusque Patrem & Matrem; item inter susceptorem & Baptizatum, & Parentem utrumque eiusdem: quod simili proportione de Confirmatione dicendum. Vide Tridentinum sess. 24. c. 2. de Reformat: Quid autem requiratur ad contrahendam hanc cognationem, ex parte praesertim Patrinorum, lege apud Auctores, qui ista ex professo tractant.

NVM: V.

De vi intentata, vel metu, & de cultu dispari.

HÆC duo etiam sunt satis frequentia. Primò violentia, vel metus, si gravis sit, siue cadens in virum, constantem, reddit matrimonium invalidum, modò hæ conditiones subsint: primò sit iniuste incussus: secundò, à causâ intrinsecâ liberâ: tertio, ad extorquendum vi, aut metu, consensum matrimonii: aliter non

M

diri-

dirimit; sicut nec metus leuis: quomodo autem conditiones illæ tres explicentur, fasè apud Sanch: & alios reperies: possunt quidem parentes ex causâ iustâ conari impedire bono modo, ne proles malè Matrimonium inueant; non tamen possunt eas cogere vi, aut metu: quo casu autem illicite moras nectunt, tu ne progredere in denuntiationibus, donec inter se composuerint, aut certè Episcopum consule. Similiter Matrimonium inter Baptizatum & non Baptizatum non valet, ob disparem cultum. Valet autem inter fidelem, & personam hæreticam; sed communiter est illicitum: in Germaniæ tamen, Galliæ, Poloniæ partibus valde infectis hæresi, vbi Catholici Hæreticis sunt permixti, aliqui putant licere Catholico hæreticam educere, & contrà: modò persona Catholica liberè permittatur retinere fidem, & in eâ prolem educare, absitq; periculum peruersionis. Verùm quia
hoc

hoc difficile est, ideo talia connubia
dissuadebis, præsertim cum possint
confusiones graues ex causâ diuersæ
Religionis suboriri.

NVM: VI.

*De impedimento ligaminis, & publicæ
honestatis.*

Ligamen hîc dicitur vinculum, vi-
uente adhuc personâ prioris con-
iugii; quâ superstitè nullum esse Ma-
trimonium cum alterâ personâ clarum
est. Quare incumbit tibi attendere,
præsertim circa personas ignotas, &
quæ aliquando Matrimonium iniue-
rint; requiritur enim certitudo, sal-
tem moralis, de morte alterius con-
iugis, ex arbitrio prudentum, attentis
circumstantiis omnibus; veriùsque est
non sufficere vnicum testem, etsi ali-
qui putent sufficere fide dignum, si
coniunx obierit in loco distantè, neq;
haberi possint aliæ probationes; non
sufficit autem longissima absentia, nec

sola fama mortis; nisi fortè tanta simul essent indicia, vt prudenti nullus amplius dubitandi locus relinquere-
tur. Vide Sanchez.

Honestas publica etiam dirimit Matrimonium: est autem propin-
quitas proueniens ex sponsalibus
validis, & cum certâ personâ: ne-
que refert, quòd sponsalia fuerint
dissoluta, nisi fortè, si mutuo con-
sensu: nunc tamen tantùm dirimit
vsque ad primum gradum, & quidem
soliis consanguinitatis: impedit au-
tem etiam post mortem alterius ex
sponsis. Præterea idem impedimentum
oritur ex matrimonio rato, licèt irri-
to, modò ex aliâ causâ, quàm ex de-
fectu consensûs, & quidem hoc vsque
ad quartum gradum inclusiuè; id enim
declarauit Pius V. apud Sanchez.

NVM: VII.

*De impedimento Impotentia, Raptûs,
& reliquis.*

Impo-

Impotentia consummandi antecedens, si sit perpetua, id est, quæ non possit remoueri arte humanâ, aut sine probabili periculo animæ, vel vitæ corporalis, impedit valorem Matrimonii cum eâ personâ tantum, respectu cuius est Impotentia. Nota tamen, ex solâ senectute non rectè colligi perpetuam impotentiam, cum etiam senes possint nonnunquam perficere actum conjugalem, præsertim si arte medicâ iuuentur: sic morbus diuturnus, etsi interim reddat impotentem ad copulam, non censetur impedimentum dirimens, si aliunde æger videatur potens. Sterilitas de se non invalidat matrimonium; modò adsit potentia copulæ. Huc pertinet Impubertas, quæ etiam Matrimonium dirimit, ea autem censetur in Masculo, usque ad annum 14. completum, in feminâ verò usque ad duodecimum similiter completum. Excipitur autem casus, quo malitia supplet ætatem, id

M 3

est,

est, quando ante illos annos non ab-
esset sufficiens discretio, ad contrahen-
dum matrimonium, & extraordinarie
adesset potentia generandi.

Raptus est subductio violenta foe-
minæ contra ipsius, aut parentum, aut
eorum, sub quorum potestate est, vo-
luntatem, ex loco vno in alium distin-
ctum, siue ad fornicandum, siue ad
eam ducendam in vxorem; ita com-
muniter Doctores, Concil. Trid. sess.
24. c. 6. de Ref. præter grauissimas
pœnas, statuit, vt Matrimonium in-
ter Raptorem & Raptam inualidum
sit, quamdiu rapta remanet in pote-
state Raptoris: intelligunt boni Au-
thores hoc decretum, ferri tantum in
eos, qui rapuerunt causâ Matrimonii,
& quidem ipsâmet in abductionem
repugnante. Error personæ reddit
quoque Matrimonium inualidum, non
autem error solius qualitatis, nisi re-
dundaret in personæ errorem, aut nisi
esset error conditionis seruilis. Qua-
re

re errant, qui putant Matrimonium esse nullum, si errore inducti duxerint personam corruptam, aut inopem, quam existimabant esse virginem, aut diuitem; quia hic error solius est qualitatis. Aliud est, si expressa fuerit conditio, duco te, si non es corrupta, aut non duco, si es inops: nam non subsistente conditione, non stat contractus: Ecclesia tamen non credet, nisi probetur, conditionem ita appositam.

Porro sunt duo crimina, quæ Matrimonium inuoluntate: primum, occisio coniugis vnus, animo contrahendi cum ipsius coniuge, utroque mortem machinante; aut si tantum alteruter machinatus est, quando etiam interuenit Adulterium. Alterum est, scienter adulterari, cum alterius coniuge, & cum eâ contrahere Matrimonium de facto, vel dare fidem, eamque acceptari de contrahendo post mortem proprii coniugis. De Cognatione legali, quæ ex adoptione prouenit,

272 *Institutionum Pastoralium*
consule Legistas. Præter dicta Ordo
sacer validè, & liberè susceptus; item
votum solemne, in religione approba-
tâ simili modo emissum, matrimoniũ
subsequens dirimunt. De clandestino
matrimonio absq; præsentia Parochi,
& duorum, vel trium testium inito,
quâ ratione Matrimonium dirimat,
dicam paulò post.

NVM: VIII.

*De ipsa Celebratione Sacramenti Ma-
trimonii.*

CVM Matrimonium inter Chri-
stianos sit verum nouæ legis Sa-
cramentum, institutum pro iis, qui
existunt in gratiâ; monebis futuros
Coniuges, vt ad illud dignè susci-
piendum se comparent sacrâ confes-
sione, & communionem, bonisque ope-
ribus aliis, caueântque, ne tunc, quan-
do contrahent, sint in malo statu; quia
gratiam Sacramenti non recipent,
imò nouo sacrilegii scelere se obstrin-
gerent,

gerent, vnde facilè infaustæ nuptiæ
sequerentur: quare consulendum, vt
non diu ante contractum peccata ex-
pient, sèque in Dei gratiâ conseruent,
interim verò agendo inter se à nimiâ
familiaritate abstineant; facilior enim
est lapsus, ob prætextum futuri Ma-
trimonii: quam ob causam sponsi &
sponsæ, neque sub eodem tecto ha-
bitare, neque facilè simul clanculum
agere permittendi. Contractus ma-
rimonialis, nisi coram Parocho alte-
rius contrahentium, & duobus, vel
tribus testibus celebretur, inualidus
est, in Parochiis, vbi Tridentinum
publicatum fuit, & vsu receptum;
neque saltem per decem annos fuerit
contrario vsu abolitum: in aliis locis
valet, etsi contracturi eâ tantùm de
causâ eò se contulerint: imò censent
graues Authores, satis conformiter ad
mentem Concilii, propter rationabi-
lem epiikiam, valere in locis, in qui-
bus Pastores, aut alii Sacerdotes, de

M s

eo.

eorum licentiâ neque sint, neq; adesse possint, adhibeantur tamen alii testes minimùm duo. Iuuat autem scire, Tridentinum fuisse Romæ primò promulgatum anno 1563. Assistes igitur tuorum Matrimoniis, aut certè alteri, qui Sacerdos sit, eam licentiam facies, modò saltem alter coniugum sit tuus subditus; poteris autem assistere tunc in alterius Parochiâ, aut Diœcesi; si in alienâ tamen Ecclesiâ, pere consensum Parochi: assistent autem tecum, & quidem simul, duo trësue testes, quicunq; testari possunt; expedit tamen, vt sint omni exceptione maiores, quando iure metuis, ne de valore litigetur. Sit autem præsentia & tua, & testium eiusmodi, vt intelligatis, Matrimonium inter præsentés legitimè contrahi, etsi fortè, vt aliquando contingit, minimè ad id vocati. Vide Sanchez lib. 3. disp. 41.

At caue, ne sine licentiâ proprii Parochi assistas alienis; nam præterquam

quam quòd Matrimoniũ nullum sit, incurres suspensionem ab Officio, donec Episcopus illius loci absoluat. Trid. sess. 24. cap., 1. de Ref. Caue præterea, ne assistas vagis, id est, qui nullam certam sedem habent, nisi prius veritate perspectâ nôris, quòd sint soluti; sæpe enim fit, vt alibi coniuncti sint. Ideo meritò Trid. sess. 24. cap. 7. de Reform. Matrim. Parochis præcipit, ne illorum Matrimoniis intersint, nisi prius diligenter inquisitionem fecerint, & re ad Ordinarium delatâ ab eo licentiam id faciendi obtinuerint: quòd si verò aliqui te accesserint, qui habent in alienâ Parochiâ proprium domicilium, vt peregrini, viatores; ne prius assiste, quàm in Parochiâ domicilii factas denuntiationes acceperis, ad Episcopum transmiseris, vel à proprio Parocho licentiam habueris. In libro denique Matrimoniali accuratè perscribes nomina, & cognomina coniugum, & testium; quòdque

M 6

ipse

276 *Institutionum Pastoralium*
ipse adstiteris, vel alius à te constitutus
eo loco, die, mense, anno.

NVM: IX.

De Ritibus & Cæremoniis.

Assistes ordinariè in loco sacro;
ita enim decet: nisi grauis causa
aliud permittat, aut nisi, cùm Epi-
scopus prohibet, licentiam acceperis:
assistes autem in veste Clericali, imò
etiam in superpelliceo, & stolâ, si lo-
cus sit sacer: parum refert, an ante,
vel post meridiem: nocte non expe-
dit, si periculum sit tumultuum: sed
abstine tempore interdicto, siue feria-
rum Aduentûs, & Quadragesimæ,
saltem cum solemni deductione spon-
sæ, benedictione, aut pompâ nuptia-
rum: imò etiam sine his alicubi nu-
ptias eo tempore contrahi prohibi-
tum. Inter ritus, & cæremonias in
tuo Rituali præscriptas, est benedictio
coniugum supra Missam propriam,
quæ omitti non debet: benedicere
autem

autem muneris est tui, vel alterius
Sacerdotis, de tuâ licentiâ, sine quâ
incurreret ille suspensionem; vt etiam
ille, qui assistit alienis, sine licentiâ
proprii. Si fœmina post viduitatem
transeat ad secundas, omittes; nisi alia
sit consuetudo tuæ Diœceseos; nam
in solis nuptiis nouæ nuptæ, siue hæc
virgo sit, siue non, benedici solet.
Aduigila autem, ne Ritus noui, præ-
sertim profani admisceantur, & multò
magis, si res supersticiosæ in celebra-
tione Matrimonii adhibeantur, pro-
hibe, aut inhibe, optimo, quo pote-
ris, modo: denique caue, ne nu-
ptialia conuiuia in luxum, & abusus
Christianis indignos abeant; vnde
Bacchus, Venus, Proserpina, infer-
nales furia regnent, sequanturq; rixæ,
homicidia, & diuinæ nonnunquam
ultiones, quorum omnium insana
simul, & funesta extant
exempla.

De quibus monendi noui Coniuges.

MOnendi sunt noui Coniuges, vt ad finem, & meritum Matrimonii consequendum, 1. se mutuo secundum Deum diligant, vir vxorem, vxor virum; vt sic onera Matrimonii communia onus sint leuius, & coniugum iugum suauius: vxorem vir habeat vt sociam; non tractet ancillæ loco; vxor virum tanquam caput familiæ honoret; mutuos ambo defectus sustineant, quæ charitati repugnant, auersentur, odia, rixas, & quæ eiusmodi sunt. 2. sibi fidem mutuo seruent, neque matrimonii legibus abutantur; filios, si nascantur, curent Baptismo initiari, mater lactet, quantum fieri potest; alieno enim lacte sæpe proles corrumpuntur, & minuitur amor in matres: deinde statim à pueritiâ instruunt in fide, cultu diuino, cæterisque virtutibus; vitia corrigant:

gant: dici nequit, quanti id referat in reliquam vitam: præluceant verò ipsis vitæ exemplo; caueant maximè, ne coram illis loquantur, aut agant, quod eorum pudicitiam lædat: quo in genere nocet, si pueros cum puellis, aut contrà, familiariùs die, aut noctu agere sinant: denique ad mores Christianos totam familiam forment, curentque, vt præcepta Dei, & Ecclesiæ obseruent; & ne Sacramenta negligant, præsertim in morbis.

NVM: VI.

De Puerperæ introductione in Ecclesiam.

Cum mater satis vires restaurarit, sacro ritu eam induces in Ecclesiam; neque ad hoc vis ponenda in certo numero dierum, vel hebdomadarum à partu: sit ea solennis introductio, ob acceptam diuino fauore, sobolem offerendam Diuinæ Maiestati, instar Annæ Samuelem offerentis in Templo, ad impetrandam nouam
gra-

280 *Institutionum Pastoralium*
gratiam matri, prolique. Ritus in Ri-
tuali præscriptos piè adhibebis, sed
orationes ibi præscriptas non facile
priuatim leges in domo Puerperæ;
nunquam verò ad maleficia dissol-
uenda, cùm ab Ecclesiâ ad istud in-
stitutæ non sint: probè tamen facies,
si maleficiatam Puerperam, cùm ve-
nire non posset, ipse adeas, & oratio-
nibus, pro dissolutione maleficii, ex Ec-
clesiæ vsu consuetis, à maleficio
dæmonis exsoluere la-
bores.

PARS